

POSTANOWIENIE

Dnia 11 października 2017 r.

Sąd Rejonowy w Brzesku I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Agata Gawłowska-Sobusiak
-----------------	------------------------------

Protokolant:	Magdalena Baran
--------------	-----------------

po rozpoznaniu w dniu 28 września 2017r. w Brzesku

na rozprawie

sprawy z wniosku S. S. (1), H. S., M. O., W. O., U. J. (1)

z udziałem R. M., A. J. (1), Ł. J., M. J. (1) oraz małoletnich A. J. (2) i D. J. reprezentowanych przez przedstawiciela ustawowego U. J. (1)

o zasiedzenie służebności gruntowej

postanawia:

I. stwierdzić, że wnioskodawca M. O. nabył przez zasiedzenie z dniem 5 listopada 2001r. służebność przejazdu i przechodu na rzecz każdorazowych właścicieli dz. ew. nr (...) nr (...),nr (...), nr (...) i nr (...) położonych w I. objętych KW nr (...) prowadzącą po dz. ew. nr (...) położonej w I. objętej KW nr (...) – własności uczestnika R. M. – szlakiem przedstawionym przez geodetę uprawnionego mgr inż. J. Z. na wyrysie z mapy ewidencyjnej stanowiącym załącznik do opinii z dnia 28 lutego 2017r., o długości około 655 m, o szerokości w przedziale od 2,30 m do 3,40 m, przy granicy z drogą publiczną o szerokości 4,85 m, oznaczonym kolorem czerwonym oraz literami i cyframi: A-B, 17-16, 22-24, 34-32, 62-65, 69-72, 76-73, 77-80, 84-81, D-99, E-E`, F-F`, G-G`, H-H`, 118p-121, 125-123, 126-128, 156-154, 153-151, 150-148, 147-145, 144-142, 141-139, 138-136, 177-175, 173-171, 166-169, 181-168, 184-187, 192-189, J-J`, L-L`, Ł-Ł`, M-M`, N-N`, O-O`, P-P`, 220-222p, 223-225p, 328-329, 327-326, 323-324, 322-321, 317-318, 313p-312, 310-311, 309-308, S-S`;

II. oddalić wniosek wnioskodawców S. S. (1) i H. S.;

III. oddalić wniosek wnioskodawczyni U. J. (1);

IV. zasądzić od wnioskodawcy S. S. (1) na rzecz uczestnika R. M. kwotę 480,00 zł (czteryście osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania - wynagrodzenia pełnomocnika;

V. zasądzić od wnioskodawczyni U. J. (1) na rzecz uczestnika R. M. kwotę 480,00 zł (czteryście osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania - wynagrodzenia pełnomocnika;

VI. nakazać pobrać od wnioskodawcy M. O. na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Brzesku kwotę 340,00 zł (trzysta czterdzieści złotych) tytułem brakujących kosztów sądowych;

VII. zasądzić od wnioskodawcy M. O. na rzecz wnioskodawczyni U. J. (1) kwotę 472,50 zł (czteryście siedemdziesiąt dwa złote 50/100) tytułem zwrotu kosztów postępowania;

VIII. w pozostałym zakresie koszty postępowania pomiędzy stronami wzajemnie znieść.

Sędzia

SR Agata Gawłowska-Sobusiak

Sygn. akt I Ns 131/16

UZASADNIENIE

postanowienia Sądu Rejonowego w Brzesku z dnia 11 października 2017 r.

Wnioskodawcy: S. S. (1), H. S., M. O., W. O. i U. J. (1) złożyli wniosek o stwierdzenie, że nabyli przez zasiedzenie służebność przejazdu, przechodu i przegonu, i tak:

- wnioskodawca S. S. (1) wniósł o stwierdzenie, że jako właściciel dz. ew. nr (...), (...), (...), (...), (...), (...) (...) położonych w I. nabył przez zasiedzenie liczone od 1962 r, ale z dniem 10 lutego 2016 r służebność przejazdu, przechodu i przegonu szlakiem prowadzącym po dz. ew. nr (...) położonej w I. własności uczestnika R. M. o długości około 600 m i szerokości 3 m (k. 2-3, 43),

- wnioskodawca M. O. wniósł o stwierdzenie, że jako właściciel dz. ew. nr (...), (...), (...), (...), (...) położonych w I. nabył przez zasiedzenie liczone od 1962 r, ale z dniem 10 lutego 2016 r służebność przejazdu, przechodu i przegonu szlakiem prowadzącym po dz. ew. nr (...) położonej w I. własności uczestnika R. M. o długości około 600 m i szerokości 3 m (k. 2-3, 43),

- wnioskodawczyni U. J. (1) jako współwłaściciel dz. ew. nr (...), (...), (...), (...), (...) położonych w I. wniosła o stwierdzenie, że jej poprzednik prawny A. J. (3) nabył przez zasiedzenie liczone od 1970 r, ale z dniem 10 lutego 2016 r służebność przejazdu, przechodu i przegonu szlakiem prowadzącym po dz. ew. nr (...) położonej w I. własności uczestnika R. M. o długości około 600 m i szerokości 3 m (k. 2-3, 43, 136-137).

Nadto wnioskodawcy wnieśli o zasądzenie na ich rzecz zwrotu kosztów postępowania.

Uzasadniając wniosek wnioskodawcy podnieśli, że korzystają z przejazdu i przechodu wymienionym szlakiem od ponad 100 lat. Ponieważ szlak biegnie po drodze gruntowej, celem zapewnienia odpowiedniego przejazdu był przez nich systematycznie naprawiany tj. podsypywany żwirem, kamieniami. Nadto w latach 60-tych XX wieku na szlaku tym wykonano przepust przy udziale poprzedników prawnych wnioskodawców A. S. (1) i W. O..

Uczestnik R. M. w odpowiedzi na wniosek wniósł o oddalenie wszystkich wniosków o zasiedzenie służebności drogowej, a także zasądzenie zwrotu kosztów postępowania.

Uczestnik zarzucił, że wnioskodawczyni U. J. (2) ani jej poprzednicy nigdy nie korzystali z wnioskowanego szlaku drożnego, albowiem dz. ew. nr (...) przylega do drogi publicznej nr (...). Nadto uczestnik podkreślił, że J. nie wykonali trwałego i widocznego urządzenia na wnioskowanym szlaku drogowym.

Uczestnik zarzucił, że także wnioskodawcy S. S. (1) i H. S. mieli swobodny dostęp do drogi publicznej nr (...), albowiem dz. ew. (...) przylega do tej drogi. Owszem w 1997r szlak S. został zniszczony i wtedy ojciec uczestnika A. M. zezwolił S. na czasowe korzystanie z wnioskowanego szlaku drożnego. S. naprawili swój szlak, ale w ostatnich latach całkowicie

go zaorali, z uwagi na sporadycznej jego wykorzystywanie. Nadto uczestnik podkreślił, że również S. nie wykonali trwałego i widocznego urządzenia na wnioskowanym szlaku drogowym.

Uczestnik nie zaprzeczył, że M. O. i W. O. korzystali z wnioskowanego szlaku służebnego, ale czynili to w przeświadczeniu, że szlak ten przebiega po ich nieruchomości. Dopiero przeprowadzone w 2016 r postępowanie rozgraniczeniowe wykazało, że wnioskowany szlak drogowy biegnie w całości po dz. ew. nr (...), której właścicielem jest uczestnik. Nadto uczestnik podkreślił, że O. dopiero około 5-6 lat temu wysypali szlak gruzem ze starego domu, wcześniej nie wykonali żadnego trwałego i widocznego urządzenia na tym szlaku.

Reasumując, uczestnik zaprzeczył, aby wnioskodawcy spełnili przesłanki pozwalające na stwierdzenie nabycia służebności drogowej przez zasiedzenie.

Uczestnicy: M. J. (2), Ł. J., A. J. (1) oraz małoletni: D. J. i A. J. (2) – reprezentowani przez przedstawiciela ustawowego U. J. (1) – poparli wniosek.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Dz. ew. nr (...), (...), (...), (...), (...) a także dz. ew. nr (...), (...), (...), (...), (...), (...) położone w I. zostały utworzone z parcel gruntowych przy tworzeniu map ewidencyjnych w latach 70-tych XX wieku.

Dz. ew. nr (...) powstała z p. grt. nr (...), (...), (...), (...), (...) (czyli powstałych po podziale p. grt. (...), (...), (...) i (...)).

Następnie stan prawny wymienionych działek uregulowany został Aktem Własności Ziemi nr (...) z dnia 2 kwietnia 1980 r na rzecz W. O..

W. O. na podstawie umowy o dożywocie z dnia 22 grudnia 1983 r przeniosła własność dz. ew. nr (...), (...), (...), (...), (...) na rzecz M. O..

Obecnie dz. ew. nr (...), (...), (...), (...), (...) ujawnione są w Kw nr (...) jako własność M. O..

Na dz. ew. nr (...) znajduje się siedlisko, a w dalszej części grunty rolne, grunty rolne znajdują się także na dz. ew. nr (...), (...) i (...), która oddzielone są od siebie działkami ewidencyjnym należącymi do S. S. (1).

Natomiast dz. ew. nr (...) położona jest w kompleksie gruntów leśnych, za drogą nr (...).

Dowód:

- **wypis z rejestru gruntów z dnia 5 stycznia 2016 r – k. 7, 9,**
- **wypis z rejestru gruntów z dnia 2 maja 2017 r – k. 145,**
- **wyrys z mapy ewidencyjnej z dnia 17 grudnia 2015 – k. 8, 9,**
- **wyrys z mapy ewidencyjnej z dnia 2 maja 2017 r – k. 145,**
- **wyrys z mapy katastralnej – k. 9,**
- **odpis Kw nr (...) – k. 9,**
- **akta Kw nr (...),**
- **zdjęcia lotnicze,**
- **przesłuchanie wnioskodawcy M. O. – k. 152-154, 171-172,**

- przesłuchanie wnioskodawcy W. O. – k. 154.

Dz. ew. nr (...), (...), (...), (...), (...), (...) (...) a także dz. ew. nr (...) położone w I. zostały utworzone z parcel gruntowych przy tworzeniu map ewidencyjnych w latach 70-tych XX wieku.

Dz. ew. nr (...) powstała z p. grt. nr (...), (...), (...), (...) (czyli powstałych po podziale p. grt. (...), (...), (...) i (...)).

Następnie stan prawny wymienionych działek uregulowany został Aktem Własności Ziemi nr (...) z dnia 2 kwietnia 1980 r na rzecz A. S. (1) i A. S. (2).

A. S. (2) zmarła w 1982 r, a spadek po niej nabyli: wdowiec wymieniony A. S. (1) oraz syn S. S. (1).

A. S. (1) na podstawie umowy przekazania gospodarstwa rolnego z dnia 6 listopada 1984 r przeniósł własność całości wymienionych działek na rzecz S. S. (1).

Obecnie dz. ew. nr (...), (...), (...), (...), (...), (...) (...) ujawnione są w Kw nr (...) jako własność S. S. (1).

Na dz. ew. nr (...) znajduje się siedlisko, a w dalszej części grunty rolne, grunty rolne znajdują się także na dz. ew. nr (...) i (...), która oddzielone są od siebie działkami ewidencyjnym należącymi do M. O..

Natomiast dz. ew. nr (...), (...), (...) i (...) położone są w kompleksie gruntów leśnych, za drogą nr (...).

Dowód:

- wypis z rejestru gruntów z dnia 17 grudnia 2015 r – k. 5, 9,

- wypis z rejestru gruntów z dnia 2 maja 2017 r – k. 145,

- wyrys z mapy ewidencyjnej z dnia 17 grudnia 2015 – k. 8, 9,

- wyrys z mapy ewidencyjnej z dnia 2 maja 2017 r – k. 145,

- wyrys z mapy katastralnej – k. 9,

- odpis Kw nr (...) – k. 9,

- akta Kw nr (...),

- zdjęcia lotnicze,

- przesłuchanie wnioskodawcy S. S. (1) – k. 154-155, 171,

- przesłuchanie wnioskodawcy H. S. – k. 155-156.

Dz. ew. nr (...), (...), (...), (...), (...) a także dz. ew. nr (...) położone w I. zostały utworzone z parcel gruntowych przy tworzeniu map ewidencyjnych w latach 70-tych XX wieku.

S. J. i T. J. na podstawie umowy przekazania gospodarstwa rolnego z dnia 15 października 1978 przenieśli własność wymienionych działek na rzecz A. J. (2).

Z kolei A. J. (2) na podstawie umowy darowizny z dnia 13 października 1992 r przeniósł własność tych działek na rzecz A. J. (3).

A. J. (3) zmarł dnia 16 września 2008 r, a spadek po nim nabyli: wdowa U. J. (2) w 5/20 części oraz dzieci: M. J. (2), Ł. J., D. J., A. J. (1), A. J. (2) – po 3/20 części.

- akta Kw nr (...),

- przesłuchanie uczestnika R. M. – k. 157-158.

Dz. ew. nr (...), (...), (...) i (...), a następnie dz. ew. nr (...), (...), (...), (...) i (...) położone są w I. na północ od drogi publicznej oznaczonej jako dz. ew. nr (...), aż do drogi publicznej oznaczonej jako dz. ew. nr (...). Działki te ciągną się w górę.

Na dz. ew. nr (...), (...), (...) i (...), przy drodze publicznej nr (...), znajdują się siedliska z budynkami mieszkalno-gospodarczymi stron. W dalszej części wymienione działki oraz dz. ew. nr (...), (...), (...), (...) i (...) stanowią grunty rolne, przedzielone wąwozem.

Z kolei dz. ew. nr (...), (...), (...) leżą za drogą nr (...) i ciągną się do drogi nr (...). Dz. ew. nr (...) i (...) leżą pomiędzy drogą nr (...) a nr (...). Dz. ew. nr (...) i nr (...) leżą pomiędzy drogą nr (...) a nr (...). Zaś dz. ew. nr (...) i nr (...) leżą pomiędzy drogą nr (...) a nr (...). Wszystkie wymienione działki stanowią tereny leśne. Dz. ew. nr (...) stanowi przedłużenie dz. ew. nr (...).

Wnioskowany szlak drożny biegnie po dz. ew. nr (...), rozpoczyna się zjazdem z drogi publicznej i biegnie wzdłuż wschodniej granicy wymienionej działki pomiędzy ogrodzeniem siedliska tejże działki a budynkami gospodarczymi dz. ew. nr (...) następnie pomiędzy polami uprawnymi, a w dalszej części w obniżeniu terenu, gdzie znajduje się przepust z betonowych kręgów, pod lasem szlak skręca pod kątem 90% i przecina wymienioną działkę ze wschodu na zachód. W dalszej części szlak przebiega po dz. ew. nr (...), w wąwozie i dochodzi do drogi nr (...).

Przy zjeździe z drogi publicznej szlak wyłożony jest tłuczniem, w dalszej części szlak stanowi droga polan dwukoleinowa utwardzona kamieniami otoczkami, gruzem, resztkami cegły, lastrika, a nawet ceramicznych talerzy. W obniżeniu terenu wzdłuż zachodniej krawędzi szlaku biegnie wodnica.

Szlak ma długość około 655 m, zaś jego szerokość waha się od 2,30 m do 3,40, a prze zjeździe z (...) – 4,85 m.

Dowód:

- wyrys z mapy ewidencyjnej z dnia 17 grudnia 2015 – k. 8, 9,

- wyrys z mapy ewidencyjnej z dnia 2 maja 2017 r – k. 145,

- fotografia – k. 45,

- protokół z oględzin z dnia 17 sierpnia 2016 r – k. 65,

- fotografie wykonane w trakcie oględzin – k. 73-78,

- opinia biegłego sądowego z zakresu geodezji i kartografii mgr inż. J. Z. przedłożona dnia 2 marca 2017 r – k. 116-123,

- zdjęcia lotnicze.

Na wniosek R. M. w dniu 16 października 2015 r zostało wszczęte administracyjne postępowanie rozgraniczeniowe pomiędzy dz. ew. nr (...) a dz. ew. nr (...) własności M. O..

Decyzją Wójta Gminy I. z dnia 16 maja 2016 r zatwierdzono granicę pomiędzy wymienionymi działkami ustalając, że granica ta przebiega w miejscu granicy ewidencyjnej.

Po zakończeniu postępowania rozgraniczeniowego obie strony zmodernizowały zjazd z drogi publicznej na swoje działki.

Dowód:

- decyzja Wójta Gminy I. z dnia 16 maja 2016 r – k. 34,

- fotografie – k. 35,

- przeszuchanie wnioskodawcy M. O. – k. 152-154, 171-172,

- przeszuchanie uczestnika R. M. – k. 157-158.

Rodzina O. korzystała z przejazdów i przechodu zawnioskowanym szlakiem. Szlak ten stanowił ich jedyną drogę do gruntów rolnych, a także do lasu. Do czasu zakończenia postępowania rozgraniczeniowego M. O. uważał, że wnioskowany szlak drogowy przebiega w połowie po jego dz. ew. nr (...) a w połowie po dz. ew. nr (...) własności R. M., stąd O. nie pytali nikogo o pozwolenie na przejazd i przechód. Z tego też względu O. od lat 60-tych utwardzali lewą koleinę drogi, zaś M. – prawą. O. utwardzali szlak kamieniami zebranych z pola oraz żwirem przywiezionym z rzeki.

Z wnioskowanego szlaku korzystała także rodzina S., gdy trzeba było przywieść drewno z lasu albo gdy mieli załadowany wóz. S. do gruntów rolnych przed wąwozem dochodzili i dojeżdżali po swojej działce, zaś do gruntów za wąwozem – który przecinał także ich działki – mogli przedostać się przez ten wąwóz. Przez ten wąwóz przeganiali bydło i przejeżdżali lekkim wozem. Nadto S. korzystali ze szlaku przylegającego do ich działki, tzw. drogi P..

Z wnioskowanego szlaku korzystała także rodzina J., choć rzadko. J. do gruntów rolnych przed wąwozem dochodzili i dojeżdżali po swojej działce, zaś do gruntów za wąwozem wnioskowanym szlakiem, albo szlakiem przylegającym do ich działki, tzw. drogi G., która dochodziła do drogi nr (...).

Kiedy powódź z 1997 r zniszczyła wnioskowany szlak, wszyscy gospodarze tj. M., O., S. i J. podjęli działania dla jego odbudowy. Wymienieni gospodarze wymienili stary przepust na betonowy, wzmocnili ściany i dno wąwozu betonowymi trawersami, wysypali szlak żwirem.

Po powodzi M. zezwoli S., aby skrócili sobie drogę do pól i przed wąwozem zjeżdżali ponownie na ich działkę, zakręcali na swoją działkę. Za korzystanie z tego skrótu H. S. odrabiała jeden dzień przy pracach polowych – zbieraniu ziemniaków u M..

Po śmierci A. J. (3) w 2008 r, szlak w wąwozie zaczął zarastać, obecnie nikt tamtędy nie przejeżdża.

W 2014 r M. O. utwardził szlak gruzem z rozbiórki starego domu.

Dowód:

- protokół z oględzin z dnia 17 sierpnia 2016 r – k. 65,

- fotografie wykonane w trakcie oględzin – k. 73-78,

- zdjęcia lotnicze,

- zeznania świadka K. S. – k. 66-67,

- zeznania świadka J. N. – k. 67,

- zeznania świadka J. G. – k. 67-68,

- zeznania świadka K. G. – k. 68,

- zeznania świadka A. M. – k. 68-69,

- zeznania świadka *K. M. (2)* – k. 69,
- zeznania świadka *J. M. (1)* – k. 69-70,
- zeznania świadka *K. K.* – k. 70,
- zeznania świadka *Z. (...)* - k. 70,
- zeznania świadka *J. W.* – k. 70,
- zeznania świadka *W. Z.* – k. 137,
- zeznania świadka *J. M. (2)* – k. 137-138,
- zeznania świadka *S. S. (2)* – k. 111-112,
- zeznania świadka *Z. O.* – k. 151-152,
- przesłuchanie wnioskodawcy *M. O.* – k. 152-154, 171-172,
- przesłuchanie wnioskodawczyni *W. O.* – k. 154,
- przesłuchanie wnioskodawcy *S. S. (1)* – k. 154-155, 171,
- przesłuchanie wnioskodawcy *H. S.* – k., 155-156,
- przesłuchanie wnioskodawcy *U. J. (1)* – k. 156-157, 170-71,
- przesłuchanie uczestnika *R. M.* – k. 157-158.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o wyżej wymienione dokumenty, fotografie, oględziny przedmiotu postępowania, opinię biegłego z zakresu geodezji i kartografii, zeznania świadków oraz przesłuchanie stron.

Moc dowodowa dokumentów przedłożonych w sprawie tj. dokumentów własnościowych, wypisów z rejestru gruntów, map ewidencyjnych i katastralnych, orzeczeń sądowych, nie była kwestionowana. Na podstawie tych dokumentów Sąd ustalił stan prawny nieruchomości stron, ich położenie, a także położenie wnioskowanego szlaku.

W przedmiotowej sprawie wykonano i przedstawiono szereg fotografii, w tym zdjęcia lotnicze. Moc dowodowych tych dokumentów także nie była kwestionowana. W oparciu o zdjęcia lotnicze ustalono jak kształtował się przebieg szlaków drożnych na gruntach stron.

Oględziny, czyli tzw. wizja lokalna, polegała na bezpośrednim zbadaniu przez Sąd, sytuacji w terenie. Oględziny zostały przeprowadzone zgodnie z obowiązującą procedurą, a strony nie zgłosiły co do ich przebiegu żadnych zastrzeżeń. Obserwacje poczynione w trakcie oględzin zostały utrwalone na fotografiach.

Podstawą ustaleń Sądu była także opinia biegłego sądowego z zakresu geodezji i kartografii mgr inż. *J. Z.*. Zadaniem biegłego było naniesienie na wyrys z mapy ewidencyjnej spornego szlaku drogowego, a także podanie jego długości i szerokości, z czego w ocenie Sądu biegły się wywiązał.

Istotne znaczenie dla ustaleń poczynionych w sprawie miały zeznania świadków oraz przesłuchanie stron. Na podstawie zeznań osób słuchanych w sprawie Sąd ustalił kto i w jaki sposób korzystał z wnioskowanego szlaku drogowego, w jakim przedziale czasu, jakich dokonywał utwardzeń i urządzeń.

Wnioskodawca *M. O.* od samego początku podawał, że z wnioskowanego szlaku korzysta cały czas, a wcześniej korzystali z niego jego rodzice i dziadkowie. Podawał także, że pamięta jak od swojego dzieciństwa utwardzał ten szlak

kamieniami zebranych z pola i żwirem przywiezionym z rzeki. Istotne jest, że stan prawny działek wchodzących w skład gospodarstwa rolnego (...) tj. dz. ew. nr (...), (...), (...), (...) została uregulowana decyzją (...) z dnia 2 kwietnia 1980 r na rzecz matki wnioskodawcy – W. O., ale ze skutkiem prawnym na dzień 4 listopada 1971 r. W. O. była wdową i wnioskodawca już od najmłodszych lat obowiązany był do pomocy w pracach gospodarskich, także przy szlaku.

Jak dalej podawał wnioskodawca M. O., powszechnie uważano, że wnioskowany szlak drożny leży w połowie na działce M., a w połowie na działce O.. Stąd O. dbali o część szlaku i utwardzali prawą koleinę, a M. dbali o drugą część i utwardzali lewą koleinę. Utwardzenie szlaku było konieczne, gdyż szlak szedł w górę, spływająca woda, w szczególności po ulewnych deszczach, niszczyła jego nawierzchnię. Wnioskodawca podkreślił, że największe utwardzenie szlaku i jednocześnie jego naprawa były po powodzi z 1997 r. Nadto wnioskodawca podał, że w 2014 r wysypał na ten szlak gruz po rozbiórce starego domu.

Te zeznania potwierdzili świadkowie: J. N. (wuj M. O. – brat W. O.), W. Z. (teść M. O.), Z. O. (brat M. O.) – z rodziny wnioskodawcy, ale także świadkowie z nim niespokrewnieni jak świadek S. S. (2).

Uczestnik **R. M.** nie zaprzeczył, że O. korzystali ze szlaku i że do rozgraniczenia w 2016 r powszechnie uważano, że szlak leży częściowo na gruntach M., a częściowo na O.. O tym, że O. korzystali ze szlaku zeznawali także inni świadkowie związani z rodziną M., a to: A. M. (ojciec R. M.), K. M. (2) i J. M. (1) (bracia R. M.), J. W. (teść R. M.) i K. G. (mąż kuzynki R. M.).

Świadkowie: K. M. (2), J. M. (1) czy K. G. zeznali, że O. korzystali ze szlaku za zezwoleniem M.. Nie wiadomo skąd to przekonanie, skoro sam A. M. i R. M. tego nie potwierdzili.

Świadkowie A. M., K. M. (2) i J. M. (1) zaprzeczyli, aby O. w przeszłości dokonywali utwardzeń szlaku, potwierdzili tylko wywiezienie gruzu ze starego domu. Nie wyjaśnili jednak dlaczego w takim razie pozostawiono szlak poza ogrodzeniem siedliska M. i dlatego nie reagowano jak O. wywoził na ten szlak gruz ze starego domu.

Wnioskodawca **S. S. (1)** jako właściciel m.in. dz. ew. nr (...) potwierdził, że do gruntów rolnych za siedliskiem dojeżdżał, albo dochodził, szlakiem prowadzącym po tej działce, widocznym w trakcie oględzin (za siedliskiem widoczne ślady kół) a także na tzw. zdjęciach lotniczych. Także świadek Z. S. zeznał, że jego ojciec używał konia A. S. (3) i świadek pomagał przy tym koniu, jeździli w pole szlakiem po gruntach S..

Dalej wnioskodawca S. S. (1) zeznał, że według jego wiedzy zawnioskowany szlak był drogą wspólną nie tylko M. i O., ale także S., albowiem kiedyś grunty O. i S. tworzyły jedną całość. Powyższe potwierdza sposób podziału działek, albowiem co druga działka „górze” należy do S., a co druga do O.. Stąd po podziale, S. uważali, że mają prawo do korzystania z tego szlaku, a korzystali z niego celem dojazdu do gruntów rolnych położonych w szczególności za wąwozem. Powyższe znajduje potwierdzenie w zeznaniach świadków J. G. i K. S., którzy zeznawali o tym, jak wyglądało korzystanie ze szlaku w latach 50 i 60-tych XX wieku. S. nie mieli własnego konia, użyczali go od innych gospodarzy, w tym J. G.. Zatem w razie potrzeby przejeżdżali wnioskowanym szlakiem, ale raczej sporadycznie.

Wąwóz przedzielał także grunty S., ale był w tym miejscu znacznie mniej stromy, niż ten wąwóz, w który wchodził zawnioskowany szlak na gruntach J.. Wnioskodawca przyznał, że przez ten wąwóz można było przeganiać bydło jak i przejechać pustym wozem. Co więcej działka S. przylegała do dz. ew. nr (...) własności P., po której prowadził inny szlak drożny. S. korzystali z tego szlaku, tzw. droga P., i dopiero po powodzi z 1997 r został ona zaorany. Istotne są zeznania świadka K. K. z rodziny P.. Świadek potwierdziła istnienie wspólnego szlaku S. i P., a także to, że wymienieni podjęli wspólną decyzję o jego zaoraniu. Zatem S. korzystali z przejazdów innymi szlakiem niż wnioskowanym.

Ponownie sytuacja zmieniła się po powodzi z 1997 r. Wnioskodawca, jak i pozostali mieszkańcy przysiółka zwanego Ś., brał udział w pracach naprawczych po powodzi tj. pomagał naprawiać betonowy przepust na zawnioskowanym szlaku, rozprowadzać żwir i kamienie na tym szlaku, a także naprawiać wąwóz, w który wchodził szlak. Stąd też po 1997 r A. M. zaproponował wnioskodawcy, aby dojeżdżał do pól za wąwozem „na skrót” przez jego działkę, w zamian

za odrobek – jedną dniówkę prac polowych. Wtedy wnioskodawca S. S. (1) wrócił na zawnioskowany szlak, ale tylko częściowo, nie przejeżdżał nim w całości.

Wnioskodawca nie wykazał więc ciągłości posiadania zawnioskowanego szlaku. Z zeznań wymienionych osób wynika, że S. korzystali z wnioskowanego szlaku sporadycznie, z przerwami i nie na całej długości.

Co więcej nie można jednoznacznie stwierdzić, czy S. dokonywali utwardzeń na szlaku, a jeżeli tak – to czy utwardzenia te służyły urządzeniu szlaku, czy chodziło raczej o naprawę szlaku po przejeździe. Wnioskodawca S. S. (1) zeznał, że na polecenie ojca A. S. (1) wysypywał kamienie na szlak, tam gdzie były dziury, robił to w okresie szkoły podstawowej i może średniej w okresie wakacji. Z kolei wnioskodawczyni H. S. zeznała, że kamienie na szlak sypała razem z wnioskodawcą, czyli po ślubie (?). Świadek K. S. – kuzyn wnioskodawcy S. S. (1) – zeznał, że choć mieszkał w K., to w okresie dzieciństwa (l. 50-60 –te XX wieku) przyjeżdżał na wakacje do wujostwa A. S. (1). A. S. (1) miał jechać na szlak, aby go naprawić, ale świadek tego nie widział. Z kolei świadek J. G. zeznał, że gdy używał konia A. S. (1) (l. 60--te XX wieku) i gdy wóz niszczył przystawki w poprzek szlaku, A. S. (1) poprawiał je, a także w czasie przejazdu miał sypać kamienie w koleiny.

Uczestnik R. M. zaprzeczył, że S. korzystali z wnioskowanego szlaku, poza wspomnianym skrótem drożnym od 1997 r. Tak też zeznawali świadkowie: A. M., K. M. (2), J. M. (1), K. G., a także J. W..

Wnioskodawczyni **U. J. (1)** obecnie jest współwłaścicielką gospodarstwa rolnego po mężu A. J. (3), który zmarł w 2008 r, a sprowadziła się do tego gospodarstwa rolnego w 1988 r. Z powyższych względów wnioskodawczyni nie miała wiedzy o faktach sprzed tej daty.

Wnioskodawczyni U. J. (1) przyznała, że do gruntów rolnych za siedliskiem na dz. ew. nr (...), ale przed wąwozem, dojeżdżano szlakiem prowadzącym po tejże działce, widocznym w trakcie oględzin (za siedliskiem brama prowadząca na ten szlak) a także na tzw. zdjęciach lotniczych. Natomiast dalsza część gruntów rolnych była położona na dz. ew. nr (...), ale za wąwozem, i do tych gruntów dojeżdżano korzystając z wnioskowanego szlaku albo ze szlaku, który prowadził przez dz. ew. nr (...) własności G., tzw. droga G., i dochodził do drogi nr (...). Ten szlak prowadzący po działce G. był łatwiejszy do pokonania, nie biegł w wąwozie.

O tym, że J. byli widziani na drodze zeznawali świadkowie: K. S., J. N., J. G., J. M. (2), choć świadkowie z rodziny M. tj. A. M., K. M. (2), J. M. (1), J. W. jak i sam uczestnik R. M. – zaprzeczali temu.

Wnioskodawczyni U. J. (1) nie wykazała jednak, że ona sama lub jej poprzednik prawny, czyli A. J. (3), utwardzali wnioskowany szlak. Owszem po powodzi z 1997 r wszyscy mieszkańcy tego przysiółka, zwanego Ś., brali udział w naprawie szlaku, w szczególności osuwiska w wąwozie. Jak ostatecznie przyznała wnioskodawczyni, rodzina J. nie utwardzała ani nie urządzała szlaku poniżej wąwozu, czyli poza ich działką.

Podsumowując, z zeznań osób słuchanych w sprawie - którym Sąd dał zasadniczo wiarę – wynika, że O. korzystali z wnioskowanego szlaku i utwardzali go, co przyznał ostatecznie uczestnik R. M.. J. sporadycznie byli widziani na szlaku, nigdy poza rokiem 1997 nie brali udziału w utwardzaniu tego szlaku, co ostatecznie przyznała wnioskodawczyni U. J. (1). Z kolei S. z przerwami korzystali z wnioskowanego szlaku, raczej sporadycznie. Działania S. na tym szlaku - poza rokiem 1997 r – miały charakter naprawczy, tzn. naprawiano szlak jeżeli uległ uszkodzeniu po ich przejeździe, a było to w latach 50-60-tych XX wieku.

Sąd zważył, co następuje:

Wnioskodawcy: S. S. (1), H. S., M. O., W. O. i U. J. (1) złożyli wniosek o stwierdzenie, że nabyli przez zasiedzenie służebność przejazdu, przechodu i przegonu szlakiem prowadzącym po dz. ew. nr (...) położonej w I. własności uczestnika R. M..

Służebność gruntowa, jaką jest służebność przechodu i przejazdu, może być nabyta przez zasiedzenie, o czym stanowi art. 292 kc. Według cytowanego przepisu do nabycia służebności przez zasiedzenie stosuje się odpowiednio przepisy o zasiedzeniu nieruchomości, a więc art. 172-173 kc i art. 175-176 kc.

Stosując odpowiednio art. 172 kc, należy podkreślić, że służebność przechodu i przejazdu może nabyć tylko jej posiadacz. Definicja posiadacza służebności zawarta jest z kolei w art. 352 kc. Według tego przepisu posiadaczem służebności jest ten, kto faktycznie korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności, przy czym do posiadania służebności stosuje się odpowiednio przepisy o posiadaniu rzeczy. Posiadanie służebności jest de facto posiadaniem zależnym, o jakim mowa w art. 336 kc, z tym że musi być wykonywane dla siebie. Nadto o posiadaniu służebności można mówić, gdy wykazuje ono pewne cechy stabilności, a nie przypadkowości.

Jak wynika z ustaleń poczynionych w przedmiotowej sprawie, posiadaczami służebności drogowej prowadzącej po wnioskowanym szlaku byli z pewnością O. O. do 2016 r, kiedy zakończyło się postępowanie rozgraniczeniowe, byli przekonani, że część wnioskowanego szlaku biegnie po działce będącej ich własnością. Zatem nie pytali nikogo o pozwolenie na korzystanie i korzystali ze szlaku tak jakby byli do tego uprawnieni. Dla O. wnioskowany szlak był jedyną drogą dojazdową do gruntów rolnych i lasu, stąd ich korzystanie charakteryzowało się stabilnością.

Materiał dowodowy zgromadzony w przedmiotowej sprawie nie pozwala w sposób jednoznaczny ocenić, w jaki sposób z wnioskowanego szlaku korzystali S. i J.. Zarówno dla S., jak i J., wnioskowany szlak był jednym z alternatywnych szlaków dojazdowych do gruntów rolnych i lasu. Jak wykazało przeprowadzone postępowanie dowodowe, S. i J. posiadali szlaki drogowe przebiegające po ich własnych działkach, problemem było dotarcie do gruntów za wąwozem. S. korzystali przejścia i przejazdu przez wąwóz na swoich gruntach, ale także z tzw. drogi P. (po dz. ew. nr (...)). Z kolei J. korzystali z tzw. drogi G. (po dz. ew. nr (...)). Należy dodać, że te alternatywne drogi przylegały do gruntów S. czy J., a w przypadku zawnioskowanego szlaku koniecznym było wyjechanie z siedliska do drogi (...) i następnie wjazd na grunty M.. Nadto S. po powodzi z 1997 r za zezwoleniem M. korzystali ze zmienionej trasy szlaku. Jak wynika z zeznań świadków przesłuchanych w sprawie, S., a tym bardziej J. byli bardzo rzadko, wręcz sporadycznie, widziani na wnioskowanym szlaku.

Zgodnie z art. 292 kc służebność gruntowa przechodu i przejazdu może być nabyta przez zasiedzenie tylko w wypadku, gdy polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia. Przyjmuje się, że urządzenie to winien wykonać posiadacz służebności, a nie właściciel nieruchomości obciążonej (por.: uchwała 7 sędziów SN z dnia 9 sierpnia 2011 r III CZP 10/11 Legalis). Jednocześnie przyjmuje się, że bieg zasiedzenia służebności drogowej rozpoczyna się od momentu, gdy posiadacz służebności przystąpił do korzystania z tego trwałego i widocznego urządzenia.

„Utwardzenie żwirem koleiny drogi stanowią trwale i widoczne urządzenie gruntowe bowiem są one niewątpliwie efektem świadomego i pozytywnego działania ludzkiego mającego na celu przystosowanie do korzystania gruntu służebnego, jako konkretnego szlaku drożnego o jednoznacznie wskazanej trasie jego przebiegu” (por.: wyrok SN z dnia 11 maja 2000 r I CKN 273/00 Legalis). Z drugiej strony „utwardzenie trasy, którą wykonywane są przejazdy może być uznane za trwale i widoczne urządzenie w rozumieniu art. 292 kc, jeżeli zmienia dotychczasowy wygląd szlaku, nie spełnia natomiast tego wymogu samo tylko poprawianie istniejącej trasy i usuwanie nierówności” (por.: post. SN z dnia 9 marca 2004 r I CK 434/03 Legalis).

Wnioskowany szlak powstał z polnej drogi, której koleiny z czasem zaczęto utwardzać kamieniami i żwirem. Jak wynika z przeprowadzonego postępowania dowodowego, O. i M. byli przeświadczeni o wspólności wnioskowanego szlaku i wspólnie go utwardzali, każda z rodzin koleinę od strony swojej działki. Skoro jedną koleinę utwardzali O., a drugą M., to oczywistym jest, że S. i J. nie mieli już czego utwardzać. Wnioskodawczyni U. S. przyznała, że jej rodzina nigdy nie utwardzała szlaku poniżej wąwozu, kamienie zebrane z pola zrzucano w wąwozie, choć jej mąż A. J. (3) brał udział w pracach naprawczych na szlaku po powodzi z 1997 r. Z kolei S., jeżeli w przeszłości l. 50-60-te XX wieku przejeżdżali wnioskowanym szlakiem, a wóz zrobił koleiny, to wyrównywali jej, czyli po prostu naprawiali szlak, jeżeli go zniszczyli. W późniejszym okresie tylko po powodzi z 1997 r S., jak wszyscy gospodarze Ś., brali udział w pracach naprawczych na szlaku.

Wniosek o zasiedzenie służebności drogowej zawierał braki faktograficzne, które odnośnie S. i J. nie zostały uzupełnione w toku postępowania dowodowego. Sąd orzeka oparciu o materiał zgromadzony w sprawie, wnioskodawcy byli reprezentowani przez fachowego pełnomocnika, a mimo to nie umiano sprecyzować daty początkowej zasiedzenia, ani wyjaśnić daty końcowej. Jeżeliby za pełnomocnikiem wnioskodawców uznać, że S. utwardzili po raz pierwszy zawnioskowany szlak w 1962, to do zasiedzenia służebności drogowej winno by dojść w 1982 r, czyli jeszcze na rzecz A. i A. S. (2).

Należy podkreślić, że „służebność gruntowa stanowi istotne ograniczenie prawa własności, i przy stwierdzeniu jej nabycia w drodze zasiedzenia niezbędne jest szczegółowe ustalenie czy zostały spełnione ustawowe przesłanki nabycia tego prawa” (por.: postanowienie SN z dnia 18 kwietnia 2008 r II CSK 627/07 Legalis). Wszelkie nasuwające się wątpliwości należy interpretować na rzecz ochrony własności (por. uchwała SN z dnia 9 sierpnia 2011 r III CZP 10/11 Legalis).

Mając powyższe na uwadze, w ocenie Sądu tylko wnioskodawca M. O. wykazał, że jest posiadaczem służebności przejazdu i przechodu oraz że wykonał trwale i widoczne urządzenia na szlaku.

Zgodnie z art. 172 kc do zasiedzenia służebności gruntowej wymagany jest upływ oznaczonego czasu. Posiadacz służebności gruntowej nabywa służebność, jeżeli ją posiadał nieprzerwanie od lat dwudziestu, chyba że uzyskał posiadanie w złej wierze. Natomiast po upływie lat trzydziestu posiadacz służebności gruntowej nabywa służebność, choćby uzyskał posiadanie w złej wierze. W złej wierze jest także ten, kto przy dołożeniu należytej staranności mógłby się dowiedzieć, że nie przysługuje mu określone, faktycznie wykonywane prawo (por.: E. Gniewek „Kodeks cywilny. Księga druga. Własność i inne prawa rzeczowe. Komentarz” Zakamycze 2001).

Zgodnie z art. 176 kc, jeżeli podczas biegu zasiedzenia nastąpiło przeniesienie posiadania służebności, obecny posiadacz może doliczyć, do czasu, przez który sam posiada, czas posiadania swego poprzednika.

Wnioskodawca M. O. nabył własność gospodarstwa rolnego w I. od swojej matki W. O., która stan prawny gruntów na swoją rzecz uregulowała w drodze uwłaszczenia - decyzji (...). Nie wiemy, jak przedstawia się stan właścicielski przez dniem 4 listopada 1971, czyli na dzień wejścia w życie reformy uwłaszczeniowej. Wobec powyższego Sąd przyjął, jako datę początkową zasiedzenia dzień 4 listopada 1971 r. W ocenie Sąd posiadanie służebności drogowej przez wnioskodawcę charakteryzowało przy najmniej od tej daty złą wiarą. Zatem do zasiedzenia tego prawa doszło z dniem 5 listopada 2001 r.

W tym stanie rzeczy na podstawie powołanych przepisów orzeczono jak w sentencji.

O kosztach orzeczono zgodnie z art. 520 § 2 kpc.

Na koszty postępowania złożyły się:

- opłata sądowa uiszczona przez wnioskodawców S. S. (1) i H. S. – 200, 00 zł,
- opłata sądowa uiszczona przez wnioskodawców M. O. i W. O. – 200, 00 zł,
- opłata sądowa uiszczona przez wnioskodawczynię U. J. (1) – 200, 00 zł,
- koszt przejazdu na miejsce oględzin – 340, 00 zł,
- wynagrodzenie biegłego sądowego w kwocie 3 184, 38 zł,
- opłata za zdjęcia lotnicze – 288, 12 zł,
- wynagrodzenia pełnomocników stron oraz opłaty skarbowe od pełnomocnictw.

Wynagrodzenie biegłego sądowego oraz opłata za zdjęcia lotnicze do kwoty 3 000, 00 zł zostały pokryte z zaliczki uiszczonej przez wnioskodawców M. O. i W. O..

Z zaliczki uiszczonej przez wnioskodawczynię U. J. (1) pobrano kwotę 472, 50 zł.

Skoro przedmiotowe postępowanie doprowadziło do stwierdzenia zasiedzenia służebności drogowej na rzecz wnioskodawcy M. O., to ten wnioskodawca winien ponieść wydatki tego postępowania. Wobec powyższego od wnioskodawcy M. O. Sąd nakazał pobrać kwotę 340, 00 zł na pokrycie kosztów dojazdu na oględziny. Nadto od wnioskodawcy na rzecz wnioskodawczyni U. J. (1) Sąd zasądził zwrot kwoty 472, 50 zł. Wnioskodawczyni U. J. (1) oraz wnioskodawcy S. S. (1) i H. S. otrzymają zwrot uiszczonych zaliczek w całości.

Przeprowadzone postępowanie doprowadziło do oddalenia wniosków S. S. (1) i U. J. (1). Wobec powyższego od każdego z wymienionych wnioskodawców na rzecz uczestnika R. M. Sąd zasądził kwoty po 480, 00 zł tytułem wynagrodzenia adwokackiego według stawki minimalnej.

W pozostałym zakresie koszty postępowania między stronami wzajemnie zniesiono.

SSR Agata Gawłowska-Sobusiak